

Rekabet Kavramına İktisat Okulları Açısından Yaklaşım

Yrd. Doç. Dr. Şaban Esen

Bartın Üniversitesi
İİBF İşletme Bölümü
sesen@bartin.edu.tr

Özet: Bu çalışmada rekabetin iktisat okulları açısından nasıl değerlendirildiği ortaya konmaya çalışılmıştır. Klasik iktisatçılar tarafında rekabet, dar anlamda ele alınmış ve varlığı sezgi yoluyla algılanan bir kavram olarak değerlendirilmiştir. Neo-klasik iktisatçılara göre rekabet piyasa yapısı olarak algılanmış ve “tam rekabet piyasası” şeklinde tanımlanmıştır. Post-Keynezyen yaklaşıma göre ise rekabet, bir hayatta kalma süreci şeklinde algılanmıştır. Chicago ve Avusturya okullarına göre ise rekabet, kaynakların etkin kullanımı yoluyla oluşturulan dinamik bir pazar yapısı şeklinde tanımlanabilir.

Rekabet kavramına farklı anlamların yüklenmesi özellikle rekabet hukuku uygulamalarında ayırt edici bir rol oynamaktadır. Çünkü rekabeti bir “süreç” olarak algılamak ile bir “piyasa yapısı” olarak algılamak ve değerlendirmek uygulamada birbirinden farklı sonuçlar doğurmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet, İktisat Okulları, Klasik İktisat, Avusturya Okulu, Chicago Okulu

An Approach to the Concept of Competition in Terms of Economics Schools

Abstract: In this study how competition is evaluated in terms of economy schools is introduced. Classical economists discuss competition narrowly and it is thought as a term that can be detected by perception. According to the neoclassical economists competition is perceived as a form of market and it is defined as “perfect competition market”. According to Post-Keynesian approach the competition is viewed as a process of surviving. According to Schools of Chicago and Austria the competition is a dynamic form of market shaped by the effective use of the sources.

Imposing different meanings to the term competition plays a distinctive role because viewing and evaluating the competition as a “process” and a “form of market” turns out different results in practice.

Keywords: Competition, Schools of Economics, Classical Economics, School of Austria, School of Chicago

Giriş

Rekabet, gerek günlük konuşmalarımızda, gerek iş hayatında ve gerekse akademik çevrelerde sıklıkla kullanılan bir kavramdır. Piyasa ekonomisinin dayandığı temel varsayımlardan biri iktisadi aktörlerin kararlarını serbestçe alabilmeleridir. İktisadi anlamda rekabet, bir piyasada satıcıların daha fazla müşteri edinerek kârlarını artırmak için giriştikleri yarış şeklinde tanımlanmaktadır. Rekabet olgusu, etkin çalışan bir piyasa sistemi için temel oluşturur ve kaynakların etkin dağılımını sağlar. Öte yandan, rekabetçi piyasanın başka işlevlerinden de söz edilebilmektedir. Teknolojik gelişme rekabet gücüne ulaşmada anahtar rol oynadığından, rekabet teknolojik ilerlemeyi teşvik eder. Hakim durumdaki teşebbüslerin piyasayı ele geçirme etkisini sınırlandırarak özellikle KOBİ niteliğindeki işletmelerin piyasaya girişlerini kolaylaştırır. Ayrıca rekabetçi piyasa yapısı, firmaları, yenilik yapma, rekabetçi güçlerini sürekli olarak pazar koşullarına uyarlama yönünde teşvik etmektedir. Yukarıda saymış olduğumuz liberal bir bakış açısıyla rekabetin serbest piyasa yapısı içinde sağladığı avantajlardır. Bununla beraber rekabet her zaman yukarıda ifade edildiği üzere işlemez. Özellikle rekabet halinde olan firmaların aralarındaki rekabeti sonlandırmak için çeşitli işbirliklerine gittikleri bilinmektedir. Dolayısıyla onlar açısından en iyi piyasa yapısı rekabetin en az olduğu piyasa yapısı olmaktadır.

1. Rekabetin Tanımı

Türkkân'a (2000: 69) göre, rekabet kavramı dört farklı açıdan değerlendirilebilir. Bunlardan birisi, rekabetin yapısal veya davranışsal koşullarına ağırlık veren tanımdır. Burada tanımlanan aslında rekabet ortamını yaratan özellikler ve sınırlamalarla ifade edilen rekabet koşullarıdır. Bu yaklaşım, rekabetin nasıl ve hangi koşullarda oluşacağı veya rekabet ortamının nasıl oluşturulacağı ve rekabet baskısının nasıl sağlanacağı sorusu çerçevesinde anlam kazanır. Rekabet kavramının tanımlanmasında ikinci hareket noktası, rekabetin fonksiyonları veya işlevleridir. Burada rekabetin etkileri ve istenirliği ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşım, toplumsal düzeyde rekabetin performansının değerlendirilmesi açısından önem kazanır. Rekabetin tanımlanmasında üçüncü yaklaşım ise, rekabetin niteliğini ve farklı şekillerini hareket noktası olarak ele alır. Bu yaklaşım da rekabet sürecine ilişkin sorunların tespitinde, yapılacak dış müdahalelerin ve rekabet stratejilerinin belirlenmesi ve teşhisinde ön plana çıkar. Nihayet rekabetin algılanmasında bir diğer hareket noktası, rekabet gücü kavramıdır. Rekabet gücü kavramı stratejik yaklaşım açısından önem kazanmaktadır. Özetle, rekabet kavramının çok çeşitli alanlarda ve özellikle günlük hayatta yaygın olarak kullanılması, bu kavramın anlamında farklılaşmaya sebep olmuştur. Ancak, inceleme konumuz iktisadi ve hukuki anlamdaki rekabetin incelenmesi olduğundan, "sosyal", "siyasal" veya "sportif" anlamdaki rekabet konumuz dışıdır.

Sözlük anlamında rekabet; “iki firmayı kapsayan, her firmanın, insanların rakip firmaların değil de kendi ürünlerini satın alması için çabalaması uğraşısı” olarak tanımlanmıştır.¹

İktisat biliminde rekabet kavramı üzerinde pek durulmamış günlük hayattaki kullanımına paralel olarak; iktisadi amaçlar için mücadele eden birimler arasındaki karşıtlık veya rakiplik durumunu ifade etmek amacıyla kullanılmıştır (Lipsey ve diğ., 1989:213).

Seyidoğlu ise, rekabeti; “mal ve faktör piyasalarında çok sayıda alıcının ve çok sayıda satıcının kendi aralarında görülen yarışma, çekişme” şeklinde tanımlamıştır (Seyidoğlu, 2001a: 89).

Demsetz, (1989: 226) rekabetin, “önceden beri satıcılar arasında müşteri kazanmak için yapılan yarış; alıcılar açısından da satıcılar tarafından sunulan malları almak için yapılan mücadeleyi” karşıladığını ifade etmektedir.

Türkkkan, rekabeti “nispeten adil bir yarışma ortamında, birden çok benzer konumdaki katılımcının, yarışma kurallarına bağlı kalarak, eş anlı olarak kıt bir şeyi veya istenilir bir konumu kazanma amacıyla, yaptıkları çabalar” olarak tanımlamaktadır (Türkkkan, 2000: 69).

Hukuki anlamdaki rekabet kavramı ise, iktisadi anlamda kullanılan rekabet kavramını destekler niteliktedir. Rekabet Kanunu'nun² üçüncü maddesinde, rekabet; “mal ve hizmet piyasalarındaki teşebbüsler arasında özgürce kararlar verilmesini sağlayan yarış” şeklinde tanımlanmıştır.

1968 Yılında Alman Federal Mahkemesi'nin bir kararında rekabet, “bir işletmenin pazar gücünü genişletmek amacıyla, diğer işletmelere göre kaliteli ve daha hesaplı mal ve hizmet üretme gayret ve mücadelesi” şeklinde tanımlanmıştır (Oberdorfer ve diğ., 1971:14). Gerçekten rekabet; üreticileri, mal ve hizmetlerin maliyetini mümkün olduğunca düşük maliyetlerde tutmaya motive eder. Bu anlamda üretimin daha seri hale getirilmesi, daha gelişmiş teknoloji kullanılması, masrafların azaltılması ya da yeni ürünlerin ortaya konulması rekabetin sonucudur (Smith, 1963:186). Rekabet anlayışı bunlarla da sınırlı kalmaz. Tercih edilmeyi uman, rağbet görmek isteyen rakip firmalar, üretimin kalitesini artırmak, çok daha çekici tarzda sunmak veya paketlemek aynı zamanda da servis hizmetleri yönünden farklılıklara sahip olmak için kıyasıya yarışır. Böylece rekabet, en kaliteli ve faydalanma kabiliyeti en yüksek mal ve hizmeti, yine en makul fiyatla tüketiciye arz etmek amaç ve gayretini formüle eder (Petersmann, 1997:9).

¹ Collins Cobuild, English Language Dictionary, The University of Birmingham,1990, s.283. Ayrıca rekabet kelimesi karşılığı olarak kullanılan İngilizce, Rivalry; hasım taraflar arasında pek de hoş olmayan kıyasıya mücadeleyi, Emulation kelimesi ise, biriyle aynı seviyeye gelmek veya ondan üstün olabilmek için imrenilecek derecedeki gayreti belirtir. Webster's New World Dictionary, Third College Edition, Cleveland&New York, 1988

² 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'dur.

2. İktisat Okullarına Göre Rekabet

İktisat okulları, rekabet kavramına farklı anlamlar yükledikleri için, her okulun rekabet kavramına yaklaşımı farklılık arz etmektedir. Aşağıda genel kabul görmüş iktisat okullarının rekabet tanımlarına yer verilmiştir.

2.1. Klasik İktisatçılara Göre Rekabet

Klasik ekonomi teorisinde rekabet kavramı üzerinde durulmamış; ancak varlığı sezgi yolu ile algılanan bir kavram olarak değerlendirilmiştir (Stigler, 1987:234). Klasik iktisatçılar, Neo-klasikler gibi rekabeti bir piyasa yapısı olarak özdeştirmemiş olsalar da rekabetin sadece piyasa içinde yer aldığına inanmışlardır (DPT, 2000: 34).

Adam Smith rekabeti, üretilebilecek mal miktarının sınırlı olmasından dolayı hasımlar arasındaki yarışma gibi görmüştür. Dolayısıyla, Smith tarafından rekabet, firmaların piyasadaki değişikliklere uyum sağlarken, kazanç elde etmek için, rakiplerinin işlerini zorlaştırma olarak ifade edilmektedir (Vickers, 1995:5).

Klasik iktisadi düşünce, rekabeti tam anlamıyla dinamik bir kavram olarak algılamaktan uzaktır. Klasikler, rekabeti sadece üretim faktörlerinin düşük getiri alanlarından yüksek getiri alanlarına yönelmesi durumunda dinamik bir süreç olarak algılamışlardır. Bunun dışında, Klasik yaklaşımda rekabet dar piyasa olgusu dışına çıkmamıştır. Bu anlayış, Klasiklerin rekabet kuramlarını geliştirmelerini engellemiştir.

Aktan ve Vural'a (2004: 20) göre, Klasik anlamda rekabet, alıcı ve satıcıların değişen tercihlerinin birbirlerine daima uyumlu olmasını sağlayan bir süreci içerir. Dışarıdan herhangi bir müdahale olmazsa ekonomi sürekli olarak dengeye kavuşan dinamik bir yapı olarak varlığını sürdürür. Otomatik olarak işleyen bu sistemin varlığı doğal olarak piyasaya giriş ve çıkışın bütün taraflar açısından serbest olmasını gerektirir. Bu anlamda tekel durumu olmuşsa bile bu geçicidir. Zira bir müddet sonra tekel karı, piyasaya yeni girişimcileri çekeceğinden rekabet süreci işlemeye devam edecektir.

2.2. Neo-Klasik İktisatçılara Göre Rekabet

Klasikler tarafından "piyasa süreci" olarak algılanan rekabet, Neo-klasikler tarafından "piyasa yapısı" olarak algılanmıştır (Çapoğlu, 1991: 33). Piyasa yapısı olarak algılanan rekabet, Neo-klasikler tarafından "tam rekabet piyasası" şeklinde tanımlanmıştır.

Bilindiği üzere, tam rekabet piyasası, çok sayıda alıcının ve satıcının bulunduğu, ilgili herkesin piyasa hakkında bilgi sahibi olduğu, piyasaya giriş ve çıkışların serbestçe yapılabildiği, bölünebilen ve homojen bir malın yer aldığı piyasa olarak tanımlanmaktadır.

Neo-klasik anlayışta piyasadaki firma sayısı, rekabeti belirleyen bir unsur olarak görülür. Eğer mevcut piyasada tek bir firma varsa rekabetten söz edilemez. Bu durumda tekelci bir piyasa yapısı söz konusudur. Eğer piyasadaki firma sayısı sınırlı ise, aksak rekabetin dolayısıyla da oligopolistik

bir yapının var olduğu kabul edilir. Ancak piyasa, üzerinde etkisi olmayacak kadar çok miktarda küçük firmadan oluşuyorsa, burada tam rekabette söz edilebilir. Bu anlayışa göre, firma malına olan talep esnekliği de piyasaların rekabet bakımından farklılığını gösteren bir unsurdur. Eğer firmalar sonsuz esneklikte bir talep eğrisi ile karşı karşıya iseler, tam rekabetin varlığı söz konusudur. Çünkü tam rekabette firmalar esnekliği sonsuz bir talep eğrisi ile karşı karşıyadırlar. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, rekabetin analitik işlevinin fiyatları marjinal maliyetler düzeyine indirmesidir. Ancak, maliyetlerin düzeyi hiçbir zaman açıklanmamaktadır (Aktaş, 2003: 6).

Rekabetin, klasik iktisattaki fiyatı belirleme işlevi, Neo-klasik iktisatta kaybolmuştur. Neo-klasik anlayışta firmalar piyasa fiyatını etkileyememekle birlikte, piyasa fiyatını veri olarak aldıklarından Neo-klasikçi tam rekabet piyasasında kuramsal olarak rekabetin bulunmadığı söylenebilir (Barca, 2003). Klasik ekonomide, en iyiyi belirleme ve fazla stoklardan kurtulmak için firmaların fiyat düşürme faaliyeti olarak kavranan rekabet, Neo-klasiklerin "tam rekabet" anlayışında ortadan kalkar. Klasiklere göre, rekabet sürecinin tek işlevi olan piyasa fiyatını belirleme, "tam rekabette" açıklanmayan ve anlatılmayan bir kavram haline gelir (Auerbach, 1998: 13).

Yatırımlar ve teknolojik değişme rekabetin en önemli unsurlarıdır. Neo-klasiklerin üretim maliyetlerini veri olarak alması, bu unsurların göz ardı edilmesine neden olmuştur. Ancak, firmaların sürekli olarak yaptıkları yatırımlarla teknolojilerini yenileme, verimliliklerini artırma ve maliyetlerini düşürme çabası içinde oldukları bilinmektedir. Önemli olan fiyat rekabeti değil, yatırım ve teknoloji rekabetinde başarılı olmaktır. Firmalar yatırım ve teknoloji rekabetinde başarılı olduğu sürece fiyatlarını düşürme olanağına sahip olacaklarından, piyasa paylarını artıracaklardır. Piyasada firma sayısı azalsa bile rekabetin varlığı sürekli hissedilecektir. Ancak, bu düşünce Neo-klasik anlayışa ters düşmektedir. Firma sayısının azalması yoğunlaşma oranını artıracığından, Neo-klasik düşünce, rekabetin azaldığını kabul etmektedir.

2.3. Avusturya Okuluna Göre Rekabet

Avusturya Okulu, Neo-klasiklerin rekabeti durağan bir piyasa yapısı gibi ele almalarına karşı çıkan yaklaşımlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşımı savunanlar arasında birtakım ayrılıklar olmasına rağmen, genelde bireycilik, insanların bilgilerinin tam olmayacağı, süreçlerin karmaşıklığı vurgulanmakta, ekonomide devlet müdahalesine karşı çıkarak serbest piyasanın üstünlüğü savunulmaktadır (Savaş, 2000a; Yay, 1993). Avusturya Okulu'nun önde gelen isimlerinden biri olan Friedrich Hayek, piyasa hakkındaki bilgilenmenin rekabet süreci içinde olacağını belirterek, Neo-klasiklerin, herkesin piyasa hakkında tam bilgiye sahip olduğu varsayımını eleştirmektedir. Neo-klasikler, herkesin piyasa hakkında tam bilgiye sahip olduğunu varsayarken, bu bilgilenmenin nasıl olduğunu belirtmemektedir. Hayek, bu bilgilenmenin rekabet süreci içinde olacağını

vurgulamaktadır (Cleg, 1990:59-60). Rekabeti, bir piyasa yapısından ziyade, bir piyasa süreci olarak gören Avusturya Okulu, onu dinamik bir yaklaşımla ele almakta ve girişimcilere büyük önem vermektedir (Barca, 2003). Avusturya Okulu'nun önde gelen isimlerinden olan Joseph Schumpeter, rekabeti, yeni bir teknoloji, yeni bir süreç ya da yeni bir organizasyon tipi olarak algılamaktadır (Pickering, 1974:201). Rekabet, yenilik yapmak için bir süreçtir ve girişimcilik bunda önemli bir rol oynamaktadır. Girişimcilerin, bir icadı sonuna kadar kullanarak veya denenmemiş teknolojiler kullanarak ya da bir sanayii yeniden yapılandırarak üretim yöntemlerinde mevcut kalıpları kırıp, yeni çıkışlar açma gibi işlevlere sahip oldukları belirtilmektedir (Ekelund ve Hebert, 1990:567-570; Schumpeter, 1942). Avusturya Okulu'nun tekellere karşı tutumu da Neo-klasiklerle farklılık arz etmektedir. Neo-klasikler rekabeti yok ettiği ve tüketiciyi sömürdüğü düşüncesiyle tekele karşı çıkmaktadırlar. Ancak Avusturya Okulu, sistemin dinamiğinin kazanç güdüsü olduğunu ileri sürerek, yüksek kazançların teknolojik yeniliği teşvik ettiğini belirtmektedir. Böylelikle piyasada tek bir firma olsa dahi rekabetin her zaman için tehdit edici bir unsur olacağını ileri sürmektedirler. Piyasanın yeterince karlı olduğunu gören diğer teşebbüslerse kısa bir süre içinde piyasaya girecekler ve tekelin aşırı karına son vereceklerdir. Piyasa bu şekilde kendi kendisini düzenleyecektir. Bu nedenle devletin piyasalara müdahalesini uygun bulmamaktadırlar (Hayek, 1997:111).

2.4. Post-Keynezyen Yaklaşım Göre Rekabet

Post-Keynezyen yaklaşımda rekabet, hayatta kalma süreci olarak görülmektedir. Firmaların kazanç amacıyla kuruldukları ve kazanç elde etme yeteneklerini kaybettikleri an piyasada yok olacakları vurgulanmaktadır. Bu nedenle firmaların hayatta kalmak için maliyetlerini düşürmek zorunda kaldığı belirtilmektedir.

Post-Keynezyen yaklaşım, rekabeti bir süreç olarak düşündüğünden onun sadece fiyat boyutunu değil, üretim, yatırım ve kurumsal boyutlarını da ele almaktadır. Maliyetlerin yatırım ve teknolojik yeniliklerle düşeceğini belirten bu yaklaşım, yatırımların gerçekleşmesinin mali kaynakların varlığına bağlı olduğunu öne sürmektedir.

Kurumsal yapılar ve özellikle de mali sistem; mali kaynakların varlığını ve koşullarını belirlediği için Post-Keynezyen yaklaşımda üzerinde önemle durulan konular olmaktadır. Mali sistemin, bankalarla sahiplik ilişkisi olan firmaları, diğerlerine nazaran kayırmasının diğer firmaların yatırım olanaklarını kısıtlayacağı belirtilmektedir. Bu da rekabet açısından olumsuzluk arz etmektedir (Parasız, 1996).

Bunun yanında rekabeti kısıtlayan kurumsal yapılardan biri de dış ticaret politikalarıdır. Örneğin, bazı sektörlerin gümrük vergileri ile korunmasının rekabeti sınırlayacağı belirtilmektedir.

Post-Keynezyen yaklaşımda rekabet ölçütünün firmaların araştırma ve geliştirme harcamaları olduğu vurgulanmaktadır. Aynı zamanda, sürekli teknolojik yenilik içinde olan bir firma hakim durumundan dolayı fiyatlarını yükseltebilme imkanına sahip olsa bile, o piyasada rekabetin mevcut olduğu ileri sürülmektedir.

2.5. Chicago Okuluna Göre Rekabet

Aktan ve Vural'a (2004:22) göre, Neo-klasik iktisadın bir uzantısı olarak ele alınabilecek olan Chicago İktisat Okulu, günümüzde anti-tröst hukuku büyük ölçüde etkileyen ve ölçek ekonomisinin topluma sağladığı verimlilik kazançları üzerinde önemle duran bir anlayışı yansıtır. George J.Stigler önderliğindeki Chicago Okulu, Clark tarafından ortaya konulan fonksiyonel rekabet yaklaşımını reddetmekle birlikte endüstriyel piyasaların yapısal özelliklerinden hareketle rekabet yoğunluğuna ilişkin sonuçlara ulaşılacağını savunmaktadır. Stigler (1968), rekabeti; her bir alıcının sonsuz miktarda talep ile karşılaştığı piyasa şeklinde tanımlamıştır. Bu okul, yasal sınırlamaların bulunmadığı endüstriyel piyasalarda rekabetin iyi işlediğini vurgulamaktadır. Piyasalarda farklı sınıfların konsantrasyonunun ortaya çıkmasının nedeni maliyet yapısıdır. Dolayısıyla artan konsantrasyona uygun ve ölçek ekonomilerinden yararlanan büyük işletmeler kurulmaktadır (Alchian ve Demsetz, 1972:62). Bu yaklaşıma göre, piyasada tüketicinin istismar edilmesinden korkmamak gerekir. Çünkü endüstride artan maliyet ve kar sonucunda yeni işletmeler piyasaya girecektir. Yeni işletmelerin piyasaya girmesi ise, arzı arttırarak fiyatların düşmesine neden olacaktır. Chicago Okulu İktisatçıları tekelleşmenin ve bunun yol açtığı karların rekabet karşıtı fiyatlardan değil, etkin kaynak tahsisi yoluyla maliyetin azalmasından kaynaklandığını ileri sürmektedirler. Dolayısıyla Chicago Okulu temsilcilerine göre tekelleşme (ya da pazar gücü) tek başına suçlanamaz. Şirketlerin tekelleri nasıl geliştirdikleri de anlaşılmalıdır. Bu çerçevede her tekelleşme kaynak ve gelir dağılımının bozulmasını değil, tam tersine gelişmesine yol açacaktır. Diğer yandan fiyat ile marjinal maliyet arasındaki fark belli değildir. Bu nedenle rekabet yasasını uygulayacak kuruluşların yapacakları müdahaleler faydalı olmayacaktır. Ayrıca kısa vadede firmalar aşırı kar elde edebilirler; ancak uzun vadede bu karlar ortadan kalktığı için aşırı karların varlığı önemli değildir. Bu nedenle piyasadaki konsantrasyonlara karşı çıkılmaması ve devletin piyasaya müdahale etmemesi gerektiğini ortaya koymaktadırlar. Bu yüzden tekelleşmeye karşı anti-tröst yönetmeliklerin yeniden ele alınması gerektiği gerçeğinin altını çizmektedirler. Burada piyasalarda yapay engeller yaratılmadığı sürece, piyasanın kendi düzenleyici gücünün rekabetin iyi işlenmesini sağlayacağı belirtilmelidir. Yani rekabet sürecinin serbest bırakılarak kendi kendini düzenlemesi gerektiği ortaya konmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada rekabet kavramı iktisat okulları açısından incelenmiştir. Klasikler, rekabeti piyasa içinde bir süreç olarak ele almışlardır. Neo-klasikler ise, rekabeti piyasa yapısı olarak algılamışlardır. Avusturya Okulu da rekabeti piyasa süreci olarak ele almakta ve rekabetin serbest bir piyasada işlerliği olacağını, devlet müdahalelerinin rekabet sürecini baltalayacağını ileri sürmektedirler. Post Keynezyen yaklaşımda rekabet, bir hayatta kalma sürecidir. Bu nedenle firmaların ayakta kalabilmesi için maliyetlerini düşürmeleri gerekmektedir. Son olarak Chicago Okulu ise, piyasaların işleyişinde Avusturya Okulu gibi devletin mümkün olduğunca piyasalara müdahale etmemesini, rekabeti piyasaların kendi kendine sağlayacağına inanmaktadırlar. Bu okul,piyasadaki tekellerden korkmamak gerektiğini, büyük birleşmelerin üretimde etkinlik sağlayacağını, bundan da en fazla tüketicilerin yararlanacağını ifade etmektedir.

Rekabet kavramına olan bu farklı yaklaşımlar kendisini özellikle rekabet hukuku uygulamalarında çok daha fazla hissettirmektedir. Çünkü rekabet hukuku uygulayıcıları referans aldıkları iktisadi okulların görüşleri doğrultusunda davaları değerlendirdiği için benzer davalarda farklı kararların verildiği görülmektedir.

Kaynakça

- AKTAN, Coşkun Can (2004), Yeni İktisat Okulları, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- AKTAN, Coşkun Can ve İstiklal Y. Vural (2004), Yeni Ekonomi ve Yeni Rekabet, TİSK Rekabet Dizisi, No:1, Ankara.
- AKTAŞ, Cihan (2003), Gelişmekte Olan Ülkelerde Rekabet Politikası: Bir Çerçeve Çalışması, Rekabet Kurumu, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara.
- ALCHIAN, A., ve H. Demsetz (1972), Production, Information Costs and Economic Organization, American Economic Review, s.58-67.
- AUERBACH, P. (1998), Competition: The Economics of Industrial Change, Oxford: Basil Blackwell.
- BARCA, Mehmet (2003), Economic Foundations of Strategic Management, Ashgate Publishing Limited, England.
- CLEG, S.R. (1990), Modern Organizations: Organization Studies in the Postmodern World, Sage Publications, London.
- ÇAPOĞLU, Gökhan (1991), Prices, Profits and Financial Structures: A Post-Keynesian Approach to Competition, Edward Edgar Publishing Limited.
- DEMSETZ, Harold (1989), Efficiency, Competition and Policy, The Organization of Economic Activity, Vol.III, Oxford: Basil Blackwell, s.91-111.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (2000), Rekabet Hukuku ve Politikaları, Özel İhtisas Komisyon Raporu, Yayın No: 2501, Ankara.
- EKELUND, Robert B. ve Robert F. Hebert (1990), A history of Economic Theory and Method, 3th Edition, McGraw-Hill.
- HAYEK, F.A. (1997), Hukuk, Yasama ve Özgürlük: Özgür Bir Toplumun Siyasi Düzeni, Cilt III, Çev. Mustafa Erdoğan, İş Bankası Yayını No.357/44.
- LİPSEY G. Richard, O. P. Steiner ve D. D. Purvis (1989), Economics, 8. Baskı, New York.
- OBERDORFER, G. Hirsch (1971), Common Market Cartel Law, Chicago.
- PARASIZ, İlker (1996), İktisada Giriş, Prensipler ve Politika, Ezgi Kitapevi, 4. Baskı, Bursa.
- PETERSMANN, Ernst (1997), "The Need for Integrating trade and Competition Rules in the WTO World Trade and Legal System" Symposium on Competition Policy, Economic Development and International Trade içinde, WTO, Geneva 29 November, s.1-43.
- PICKERING, J.F. (1974), The Firm and it's Market, Industrial Structure and Market Conduct, London: Martin Robertson.
- SAVAŞ, Vural (2000), İktisadın Tarihi, Siyaset Kitabevi, 4.Baskı, Ankara.
- SCHUMPETER, J. A. (1942), Capitalism, Socialism and Democracy, 3rd Edition, Harper&Row, New York.

SEYİDOĞLU, Halil (2001), Ekonomi ve İşletmecilik Terimleri Açıklamalı Sözlük, Güzem Yayınları No:4, Ankara.

SMITH, Augustus H. (1963), Economics for Our Times, McGraw Hill.

STIGLER, George J. (1987), Essay in the History of Economics, The University of Chicago Press.

TÜRKKAN, Erdal (2000), Rekabet Hukuku Uygulamalarında İşleyebilir Rekabet Olgusu ve Kavramı, Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları, Sayı:11, Kasım-Aralık, s.123-159, Ankara.

VICKERS, John (1995) Strategic Competition Among the Few-Some Recent Developments in The Economics of Industry, Oxford Review of Economic Policy, Vol.1 No.3, s.145-148.

YAY, Turan (1993), F.A. Hayek'te İktisadi Düşünce, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.